

FLEVOPARK ECOSTROOM

INFORMATIEDOCUMENT

6 JANUARI 2022

HUYGENS ECOSTROOM, KVK: 68618425

KEIZERSGRACHT 127, 1015CJ

VOORWOORD

Coöperatie Ecostrroom.nu U.A. is een organisatie van energiecoöperaties die duurzame energieprojecten ontwikkelt voor en met lokale bewoners en ondernemers. Ecostrroom is sinds 2013 actief en is betrokken geweest bij de ontwikkeling en bouw van meer dan twintig zonneprojecten in en rond Amsterdam met een totale capaciteit van meer dan 2 MW (Mega Watt). Ecostrroom is de grootste energiecoöperatie in Amsterdam en omgeving. Op pagina 5 is overzicht van alle gerealiseerde projecten te vinden.

In dit informatiedocument wordt toegelicht hoe je kan deelnemen in projecten en wat deelname in zulke projecten naar verwachting oplevert.

Over Coöperatie Ecostrroom.nu U.A.

Ecostrroom ontwikkelt, realiseert, financiert en beheert lokale zonne-energieprojecten in en rond Amsterdam. De projecten die Ecostrroom heeft ontwikkeld vertegenwoordigen een investeringsbedrag van meer dan €4,- miljoen euro.

Deze projecten hebben operationele en financiële resultaten opgeleverd conform of boven de verwachtingen.

Ecostrroom werkt in haar projecten samen met gerenommeerde partners uit de omgeving als:

- Zon&Co
- Zonnefabriek
- Sunprojects
- Strackee
- Gemeente Amsterdam
- Gemeente Diemen
- Gemeente Amstelveen
- Gemeente Weesp
- Provincie Noord-Holland
- Greenchoice
- Notariaat Westerdok
- Riverlane Fiscalisten
- Rabobank
- Being Development
- Orange-CP
- Minerva Development
- Coltavast
- Stichting Zaam
- Bouwmaat
- Westergasfabriek
- Praxis
- Bedrijvencentrum Osdorp
- Kesbeke
- KaapNoord
- Roeivereniging de Hoop
- De Zoncoalitie
- VolkerWessels
- Gemeente Aalsmeer
- Multi Supplies Aalsmeer

Wat doet Ecostrroom.nu?

In en rond Amsterdam is Ecostrroom.nu actief met verschillende projectcoöperaties waarin lokale bewoners en ondernemers georganiseerd zijn en gezamenlijk energie opwekken. Er werken in totaal vijf mensen voor Ecostrroom.nu verdeeld over ongeveer 3 FTE. De projectcoöperaties kopen kennis en kunde in bij de organisatiecoöperatie Ecostrroom.nu.

Ecostrroom heeft op dit moment een portefeuille van zonne-energieprojecten in ontwikkeling van onder andere:

- Wilgenstroom (Aalsmeer)
- Flevopark Ecostrroom
- WOW Ecostrroom VI (Rijswijkstraat)
- PEK Ecostrroom IV (Buikslotermeerplein)
- Diemen Ecostrroom III (Sportlaan 13)
- Zuid Ecostrroom (Van Heenvlietlaan)
- Frascati Ecostrroom (Nes 63)
- Kijk voor een volledige overzicht op onze website ecostrroom.nu

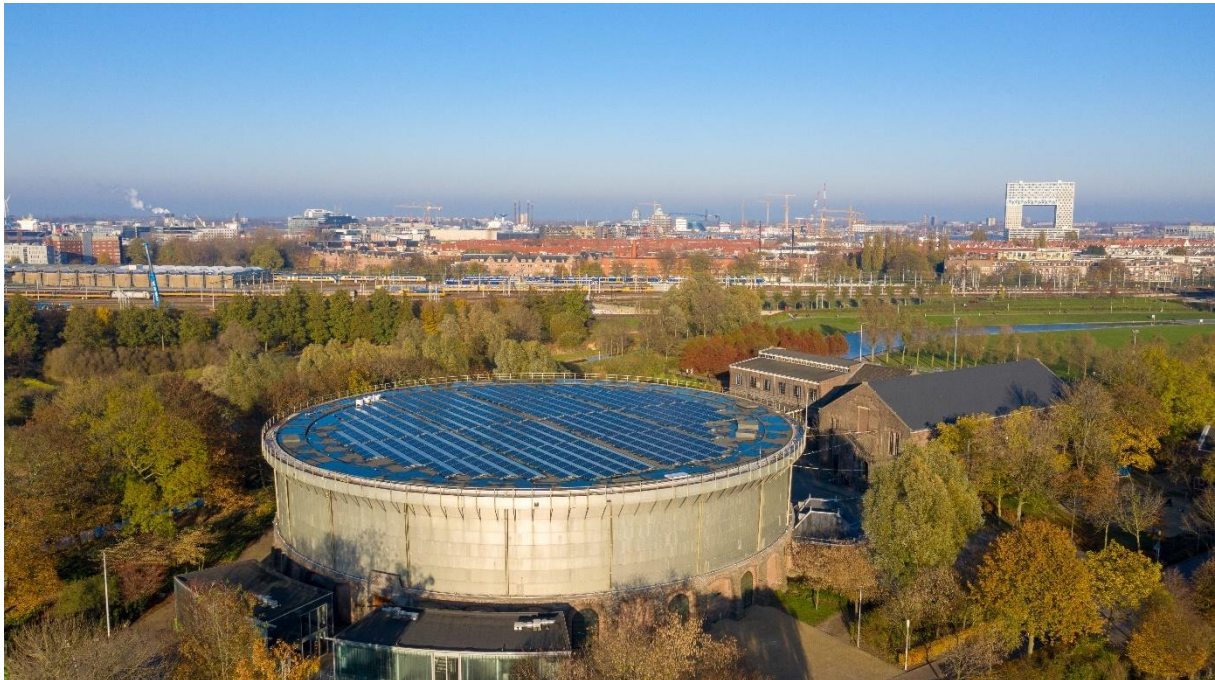

Foto: Westergasfabriek Ecostrroom, 150 Amsterdamse huishoudens die gezamenlijk energie opwekken. De 1024 panelen zijn geplaatst door de Zonnefabriek in de zomer van 2018.

Over het project Flevopark Ecostrroom

Het project heet Flevopark Ecostrroom. De naam van het project komt van het park waar het gebouw waar de installatie op geplaatst is aan gelegen is. Het gebouw betreft de Vereniging van Eigenaars "Het C-Blok aan de Zeeburgerdijk" te Amsterdam aan de Flevoparkweg 74 t/m 114. Het gaat om woningen van particuliere eigenaren en de woningcoöperatie De Alliantie. Het project wordt onderdeel van Huygens Ecostrroom Coöperatief U.A.. Deze projectcoöperatie gaat een huurovereenkomst met de VvE aan. De naam van de projectcoöperatie komt van het eerste project wat door deze organisatie is gerealiseerd, Huygens Ecostrroom. Dit project is in 2018 gerealiseerd op het Huygens College in Amsterdam West. Op pagina 4-5 wordt verder ingegaan op de juridische structuur van Ecostrroom.

Aanbieding bewoners en ondernemers uit de regio in en rond het Flevopark

Een energiecoöperatie staat voor een participerende samenleving waarin burgers en bedrijven gezamenlijk optrekken om hun doelen te bereiken. Om zonne-energieprojecten te kunnen realiseren zijn burgers en bedrijven nodig die hun eigen energie willen opwekken. De coöperatie Ecostrroom.nu U.A. bereidt het project voor en maakt het mogelijk voor buurtbewoners en ondernemers rond het Flevopark om samen energie op te wekken door middel van zonnepanelen.

Voor wie?

Bewoners uit de volgende postcodes kunnen deelnemen:

1019, 1023, 1086, 1087, 1094, 1095, 1098 en 1111

De bewoners van de VvE zullen het eerste recht op koop hebben om deel te nemen in het project. De installatie zal uit ongeveer 160 zonnepanelen bestaan.

De installatie wordt onderverdeeld in paneleenheden, welke ook participaties, units of certificaten kunnen worden genoemd. Er wordt dus niet een fysiek zonnepaneel aangeboden in deze aanbieding, maar een aandeel in het project welke de houder stemrecht geeft in de coöperatie en ook jaarlijks op een deel van de winst die gegenereerd is in het project.

Een participatie in dit zonne-energieproject kost €350,- euro. Bewoners en bedrijven kunnen meedoen vanaf twee participaties. In de gemeente Amsterdam is het mogelijk om de participaties deels te laten financieren. In dat geval wordt er voor één participatie een lening aangegaan van €200,- euro die in 10 jaar wordt afgelost. Over de lening is jaarlijks rente verschuldigd van 1,5%. De overige €150,- euro moet voorafgaand aan de deelname aan dit project te worden betaald. De participaties worden ongeveer in 8-10 jaar terugverdiend.

1. Doel van de werving van leden

Huygens Ecostrroom Coöperatief U.A. beoogt het uitgeven van participaties om de kosten van het realiseren van het project Flevopark Ecostrroom te financieren. Voor het project Flevopark Ecostrroom is ca. €56.000,- euro benodigd. Dit zijn in totaal 160 participaties maal €350,- euro. De terugverdientijd van participaties zal ongeveer tussen de 8-10 jaar liggen.

Naar verwachting zal het project in het voorjaar van 2022 operationeel zijn.

2 . Juridische structuur

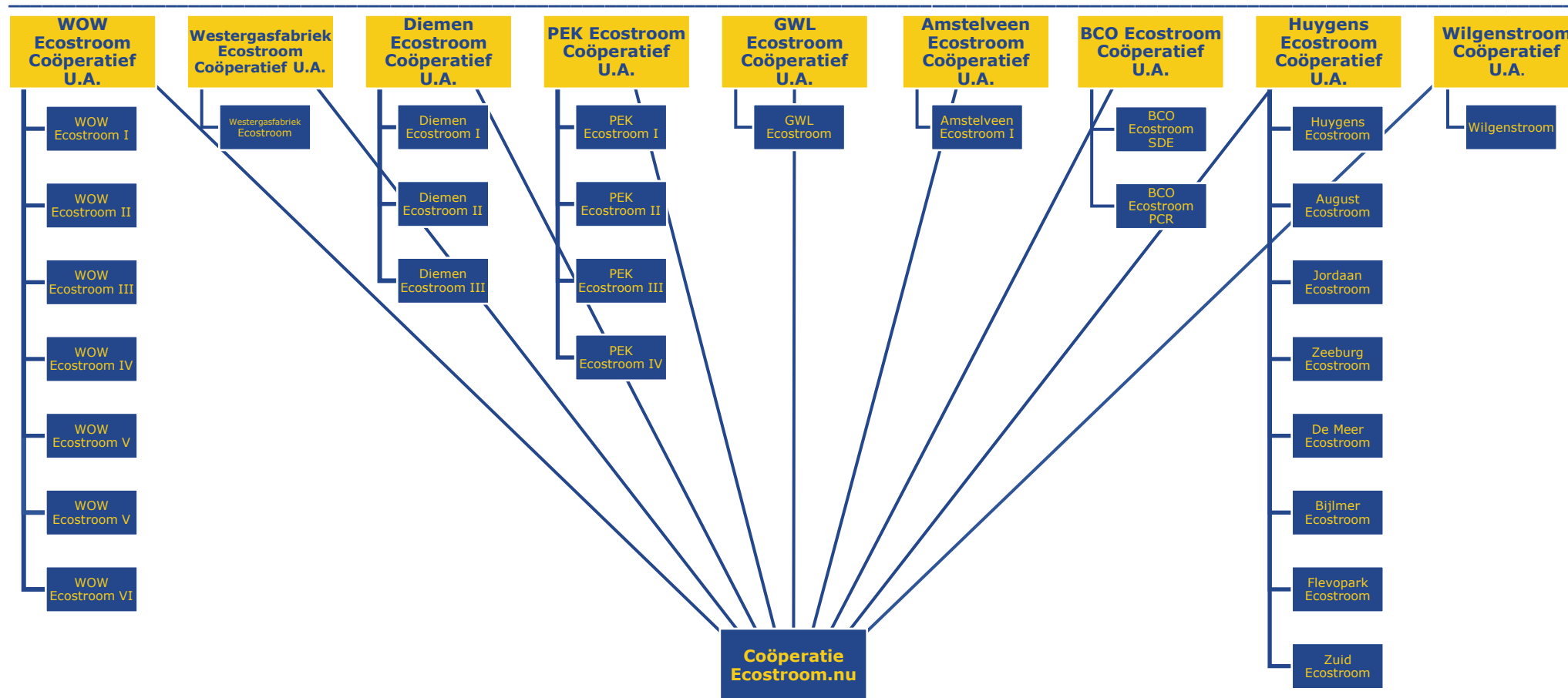
Het project Flevopark Ecostrroom, waarin de bewoners en/of ondernemers participaties in afnemen, is een opzichzelfstaand project binnen de coöperatie Huygens Ecostrroom Coöperatief U.A. en houdt zijn eigen broek op. Het bestuur draagt zorg voor de uitvoering en de dagelijks gang van zaken. De leden hebben zeggenschap over het project en de coöperatie.

De projectcoöperatie Huygens Ecostrroom Coöperatief U.A. is lid van de organisatiecoöperatie Coöperatie Ecostrroom.nu U.A.. De individuele projectcoöperaties hebben weer zeggenschap over de organisatiecoöperatie Coöperatie Ecostrroom.nu U.A..

De projectcoöperaties kunnen kennis en kunde van inkopen om het project te realiseren, maar kunnen dit ook niet doen. Doordat de coöperatie Ecostrroom.nu U.A. voor veel verschillende projectcoöperaties het beheer van de projecten op zich neemt, ontstaat er een schaalvoordeel.

De kosten voor de administratie worden hierdoor per participatie lager. Ook voor verzekeringen, onderhoudscontracten en overige beheerkosten geldt dit.

Op de volgende pagina is een schematische weergave opgenomen van de juridische structuur van de projectcoöperaties ten opzichte van de organisatie-coöperatie Ecostrroom.nu U.A.. Het project Flevopark Ecostrroom zal onderdeel worden van Huygens Ecostrroom Coöperatief U.A..

Organogram: Organogram van de structuur van de project coöperatie t.o.v. de organisatiecoöperatie (momentopname van januari 2022). De individuele projectcoöperaties zijn lid bij de organisatiecoöperatie en hebben dus volledige zeggenschap. Sommige projectcoöperaties exploiteren meerdere installaties.

3. Financiële prognose

3.1. Financiële prognose participatie

Een participatie kosten €350,- euro per participatie. Het rendement van de participaties bestaat uit twee geldstromen. Hieronder zijn deze twee geldstromen kort uitgelegd:

1. De projectcoöperatie levert de opgewekte stroom aan Greenchoice waarvoor de projectcoöperatie een bedrag tussen de €0,05 en €0,07 per kWh ontvangt (prijsspeil 01-07-2021 tot 01-01-2022).
2. De projectcoöperatie ontvangt per opgewekte kWh, middels de [Subsidie Coöperatieve Energie \(SCE\)](#), een bedrag van het Rijk. De subsidie bedraagt €0,146 euro per kWh. Hier wordt een correctiebedrag vanaf getrokken die wordt bijgesteld naar aanleiding van de markt energieprijzen. Dit bedrag is in april 2021 voorlopig vastgesteld op €0,034 euro voor heel 2021. Dit correctiebedrag wordt doorgaans in augustus van het jaar daarop definitief vastgesteld. In het licht van de huidige gestegen energieprijzen (d.d. januari 2022) zal naar verwachting het definitieve correctiebedrag over 2021 hoger worden vastgesteld.

Jaarlijks wordt er door de projectcoöperatie een bedrag van de opbrengst uit de twee geldstromen per participatie ingehouden om de huur van het dak, het onderhoud van de panelen, de verzekeringen en de administratie te bekostigen.

De techniek achter zonnepanelen ontwikkelt voortdurend. Waar wij vier jaar geleden panelen plaatsten met een Wattpiek (Wp) vermogen van 270 worden er nu doorgaans panelen geplaatst met een Wattpiek vermogen van rond de 350. Wanneer panelen in Zuid opstelling zijn geplaatst zullen zij in de meeste conservatieve scenario's ongeveer 90% van het vermogen in kWh per jaar behalen. Voor zonnepanelen in Oost/West (O/W) ongeveer geldt dat zij ongeveer 82,5% van het vermogen in kWh per jaar behalen. Doordat een paneel door de jaren heen ook onderhevig is aan de natuurelementen, zal er naar verwachting jaarlijks een degradatie van het rendement van 0,4% plaatsvinden. Deze genoemde variabelen en meerdere staan op de volgende pagina nogmaals puntsgewijs aangegeven en zijn opgenomen in de tabellen op pagina 8 en 9. We hebben zowel een conservatief scenario als een gunstig scenario geschetst.

Ten tijde van het inrichten van de SCE Regeling eind 2020, waren de prijzen op de energiemarkt wat voorspelbaarder. In de tweede helft van 2021 hebben we gemerkt dat er veel onrust is op de energiemarkt met hoge prijzen tot gevolg. Het is onduidelijk of dit een blijvend hoge prijs is of dat het een tijdelijk fenomeen is. Er is geen garantie dat de prijzen weer enigszins gaan dalen of stabiliseren. Wel is het een gegeven dat de SCE Subsidie per kWh daalt door een hoger correctiebedrag als de prijzen op de energiemarkt stijgen. We hebben hieronder twee scenario's geschetst waarbij in het conservatieve scenario wordt uitgegaan van een stabielere energiemarkt zoals deze bij het ontwerp van de regeling van toepassing was. Bij het gunstige scenario schetsen we een beeld met hoge kale energieprijzen die blijvend zijn waarbij de SCE subsidie drastisch daalt maar niet helemaal tot 0.

We willen benadrukken dat de bandbreedte tussen het conservatieve scenario en het gunstige scenario extreem is opgerekt en dat een toekomstbeeld schetsen daardoor lastiger is geworden. Voorheen lag het effectief rendement in het conservatieve scenario altijd rond de 5% en bij het gunstige scenario rond de 8%. Nu is deze bandbreedte opgetrokken naar de 5% en de 12% effectief rendement per jaar. Zonder garantiestellingen willen we aangeven dat het conservatieve scenario zekerder is, aangezien daar de regeling op is ontworpen. Maar in de huidige markt kan het ook zo zijn dat het gunstige scenario een reëler scenario wordt.

De coöperatie kan te allen tijde een voorziening treffen om toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen. Het effectief rendement kan dus altijd lager uitvallen doordat een deel op de balans van de coöperatie blijft staan.

Al met al kan er grofweg met een rendement rekening gehouden worden met een rendement tussen de volgende scenario's.

Conservatief Scenario

- Het vermogen van een te plaatsen paneel die staat voor één participatie: 345 Wp
- Het verwachte rendement in kWh van een paneel in Zuid opstelling: 90%^{*1}
- Degradatie van het zonnepaneel: 0,4%^{*2}
- De vergoeding die de energieleverancier per kWh betaalt aan de coöperatie: €0,05^{*3}
- Een jaarlijkse procentuele stijging van bovenstaande vergoeding: 1%^{*4}
- De SCE vergoeding minus het correctiebedrag: €0,112^{*5}
- Een jaarlijkse procentuele daling van de SCE vergoeding: 1%^{*6}
- De beheerkosten per paneel per jaar: €10,00^{*7}

Gunstig Scenario

- Het vermogen van een te plaatsen paneel die staat voor één participatie: 345 Wp
- Het verwachte rendement in kWh van een paneel in Z opstelling: 95%^{*1}
- Degradatie van het zonnepaneel: 0,4%^{*2}
- De vergoeding die de energieleverancier per kWh betaalt aan de coöperatie: €0,20^{*3}
- Een jaarlijkse procentuele stijging van bovenstaande vergoeding: 1%^{*4}
- De SCE vergoeding minus het correctiebedrag: €0,02^{*5}
- Een jaarlijkse procentuele daling van de SCE vergoeding: 1%^{*6}
- De beheerkosten per paneel per jaar: €10,00 (+ €5,00 euro extra reserveringen voor mindere tijden, kan meer of minder zijn)^{*7}

Hoe komen de variabelen hierboven terug in de tabellen op de volgende pagina's? Hieronder een korte uitleg:

*1 Dit vertaalt zich in kolom 2 cel 2 en verder $345 \times XX\% = XXX$ kWh aan opbrengst per jaar

*2 Dit vertaalt zich in kolom 2 met een jaarlijkse vermindering van de opbrengst in kWh per jaar. De installatie is namelijk onderhevig aan natuurelementen en dergelijke.

*3 Terug te zien in kolom 3.

*4 Dit vertaalt zich in kolom 3 door een jaarlijkse stijging van de vergoeding per kWh.

*5 Terug te zien in kolom 4.

*6 Dit vertaalt zich in kolom 4 door een jaarlijkse daling van de SCE subsidie per kWh.

*7 Terug te zien in kolom 6.

Conservatief Scenario van de verwachte kosten en opbrengsten van één paneeleenheid

Jaar	kWh	Vergoeding	SCE Subsidie	Opbrengst/jaar	Beheerkosten	Netto opbrengst	Opbrengst cumulatief	Rendement	Afschrijving	Effectief rendement
1	310,5	€ 0,050	€ 0,112	€ 50,30	€ 10,00	€ 40,30	€ 40,30	11,51%	€ 20,00	5,80%
2	309	€ 0,051	€ 0,111	€ 49,91	€ 10,00	€ 39,91	€ 80,21	11,40%	€ 20,00	5,69%
3	308	€ 0,051	€ 0,110	€ 49,52	€ 10,00	€ 39,52	€ 119,73	11,29%	€ 20,00	5,58%
4	307	€ 0,052	€ 0,109	€ 49,14	€ 10,00	€ 39,14	€ 158,88	11,18%	€ 20,00	5,47%
5	306	€ 0,052	€ 0,108	€ 48,77	€ 10,00	€ 38,77	€ 197,65	11,08%	€ 20,00	5,36%
6	304	€ 0,053	€ 0,107	€ 48,41	€ 10,00	€ 38,41	€ 236,06	10,97%	€ 20,00	5,26%
7	303	€ 0,053	€ 0,105	€ 48,05	€ 10,00	€ 38,05	€ 274,11	10,87%	€ 20,00	5,16%
8	302	€ 0,054	€ 0,104	€ 47,70	€ 10,00	€ 37,70	€ 311,81	10,77%	€ 20,00	5,06%
9	301	€ 0,054	€ 0,103	€ 47,36	€ 10,00	€ 37,36	€ 349,17	10,67%	€ 20,00	4,96%
10	299	€ 0,055	€ 0,102	€ 47,02	€ 10,00	€ 37,02	€ 386,19	10,58%	€ 20,00	4,86%
11	298	€ 0,055	€ 0,101	€ 46,69	€ 10,00	€ 36,69	€ 422,88	10,48%	€ 20,00	4,77%
12	297	€ 0,056	€ 0,100	€ 46,37	€ 10,00	€ 36,37	€ 459,25	10,39%	€ 20,00	4,68%
13	296	€ 0,056	€ 0,099	€ 46,05	€ 10,00	€ 36,05	€ 495,30	10,30%	€ 20,00	4,59%
14	295	€ 0,057	€ 0,098	€ 45,74	€ 10,00	€ 35,74	€ 531,03	10,21%	€ 20,00	4,50%
15	294	€ 0,057	€ 0,097	€ 45,43	€ 10,00	€ 35,43	€ 566,47	10,12%	€ 20,00	4,41%
16	292	€ 0,058		€ 16,97	€ 10,00	€ 6,97	€ 573,44	1,99%		1,99%
17	291	€ 0,059		€ 17,07	€ 10,00	€ 7,07	€ 580,52	2,02%		2,02%
18	290	€ 0,059		€ 17,18	€ 10,00	€ 7,18	€ 587,69	2,05%		2,05%
19	289	€ 0,060		€ 17,28	€ 10,00	€ 7,28	€ 594,97	2,08%		2,08%
20	288	€ 0,060		€ 17,38	€ 10,00	€ 7,38	€ 602,35	2,11%		2,11%
21	287	€ 0,061		€ 17,48	€ 10,00	€ 7,48	€ 609,83	2,14%		2,14%
22	285	€ 0,062		€ 17,59	€ 10,00	€ 7,59	€ 617,42	2,17%		2,17%
23	284	€ 0,062		€ 17,69	€ 10,00	€ 7,69	€ 625,11	2,20%		2,20%
24	283	€ 0,063		€ 17,80	€ 10,00	€ 7,80	€ 632,91	2,23%		2,23%
25	282	€ 0,063		€ 17,90	€ 10,00	€ 7,90	€ 640,82	2,26%		2,26%

Tabel: Verwachte kosten en opbrengst van één participatie, wat gelijk staat aan één paneel in Zuid opstelling in een conservatief scenario. Na vijftien jaar zijn er verschillende mogelijkheden die effect kunnen hebben op het uiteindelijke rendement. Zie hiervoor bladzijde [13-14].

Gunstig Scenario van de verwachte kosten en opbrengsten van één paneleenheid

Jaar	kWh	Vergoeding	SCE Subsidie	Opbrengst/jaar	Beheerkosten + reservering	Netto opbrengst	Opbrengst cumulatief	Rendement	Afschrijving	Effectief rendement
1	327,75	€ 0,200	€ 0,020	€ 72,11	€ 15,00	€ 57,11	€ 57,11	16,32%	€ 20,00	10,60%
2	326	€ 0,202	€ 0,020	€ 72,40	€ 15,00	€ 57,40	€ 114,51	16,40%	€ 20,00	10,69%
3	325	€ 0,204	€ 0,020	€ 72,71	€ 15,00	€ 57,71	€ 172,22	16,49%	€ 20,00	10,77%
4	324	€ 0,206	€ 0,019	€ 73,01	€ 15,00	€ 58,01	€ 230,23	16,58%	€ 20,00	10,86%
5	323	€ 0,208	€ 0,019	€ 73,32	€ 15,00	€ 58,32	€ 288,55	16,66%	€ 20,00	10,95%
6	321	€ 0,210	€ 0,019	€ 73,64	€ 15,00	€ 58,64	€ 347,19	16,75%	€ 20,00	11,04%
7	320	€ 0,212	€ 0,019	€ 73,95	€ 15,00	€ 58,95	€ 406,14	16,84%	€ 20,00	11,13%
8	319	€ 0,214	€ 0,019	€ 74,27	€ 15,00	€ 59,27	€ 465,42	16,94%	€ 20,00	11,22%
9	317	€ 0,217	€ 0,018	€ 74,60	€ 15,00	€ 59,60	€ 525,02	17,03%	€ 20,00	11,31%
10	316	€ 0,219	€ 0,018	€ 74,93	€ 15,00	€ 59,93	€ 584,94	17,12%	€ 20,00	11,41%
11	315	€ 0,221	€ 0,018	€ 75,26	€ 15,00	€ 60,26	€ 645,20	17,22%	€ 20,00	11,50%
12	314	€ 0,223	€ 0,018	€ 75,59	€ 15,00	€ 60,59	€ 705,80	17,31%	€ 20,00	11,60%
13	312	€ 0,225	€ 0,018	€ 75,93	€ 15,00	€ 60,93	€ 766,73	17,41%	€ 20,00	11,69%
14	311	€ 0,228	€ 0,018	€ 76,27	€ 15,00	€ 61,27	€ 828,00	17,51%	€ 20,00	11,79%
15	310	€ 0,230	€ 0,017	€ 76,62	€ 15,00	€ 61,62	€ 889,62	17,61%	€ 20,00	11,89%
16	309	€ 0,232		€ 71,66	€ 15,00	€ 56,66	€ 946,29	16,19%		16,19%
17	307	€ 0,235		€ 72,09	€ 15,00	€ 57,09	€ 1.003,37	16,31%		16,31%
18	306	€ 0,237		€ 72,52	€ 15,00	€ 57,52	€ 1.060,89	16,43%		16,43%
19	305	€ 0,239		€ 72,95	€ 15,00	€ 57,95	€ 1.118,84	16,56%		16,56%
20	304	€ 0,242		€ 73,38	€ 15,00	€ 58,38	€ 1.177,23	16,68%		16,68%
21	303	€ 0,244		€ 73,82	€ 15,00	€ 58,82	€ 1.236,05	16,81%		16,81%
22	301	€ 0,246		€ 74,26	€ 15,00	€ 59,26	€ 1.295,31	16,93%		16,93%
23	300	€ 0,249		€ 74,70	€ 15,00	€ 59,70	€ 1.355,02	17,06%		17,06%
24	299	€ 0,251		€ 75,15	€ 15,00	€ 60,15	€ 1.415,17	17,19%		17,19%
25	298	€ 0,254		€ 75,60	€ 15,00	€ 60,60	€ 1.475,76	17,31%		17,31%

Tabel: Verwachte kosten en opbrengst van één participatie, wat gelijk staat aan één paneel in Zuid opstelling in een gunstig scenario. Na vijftien jaar zijn er verschillende mogelijkheden die effect kunnen hebben op het uiteindelijke rendement. Zie hiervoor bladzijde [13-14].

De Subsidie Coöperatieve Energie (SCE):

Duurzame energie opwekken is vaak duurder dan energie opwekken uit fossiele brandstoffen. De Subsidie Coöperatieve Energie (SCE Regeling) zorgt ervoor dat de Rijksoverheid het verschil tussen de kostprijs van duurzame energie en de marktwaarde van de geleverde energie vergoed. Dit wordt de onrendabele top genoemd. Het Rijk heeft voor dit project de regeling voor 15 jaar gegarandeerd. De Subsidie Duurzame Energie (SDE) werkt volgens hetzelfde principe. Daarom hieronder een filmpje waarbij dit kort wordt toegelicht (van 0:39 tot en met 1:46).

Zoals te zien in het filmpje gaat het in dit scenario vooral uit van een situatie dat de kostprijs voor het produceren van duurzame energie hoger is dan het produceren van fossiele energie. Op dit moment (d.d. januari 2022) zijn we op een punt aangebroken dat de kosten voor het produceren van fossiele energie zo zijn gestegen dat de marktprijs van energie extreem is gestegen. De mogelijkheid bestaat dus dat de subsidie helemaal naar €0,00 euro per kWh daalt omdat de marktprijs de opwek van duurzame energie al rendabel maakt.

Hoe berekenen we het rendement?

Het rendement wordt als volgt berekend.

Stel je hebt 8 paneleenheden aangeschaft voor €350,00 euro per stuk. Dit betekent dat je totale investering € 2.800,00 euro is. De productieperiode 2021 duurt van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022. In deze periode wek je met 8 zonnepanelen ongeveer 2480 kWh op (310 kWh per participatie). Per jaar wordt er €10,- euro ingehouden voor lopende kosten. Dit betekent dus dat je de volgende opbrengsten kan verwachten.

Een rekenvoorbeeld in het conservatieve scenario met 310 kWh per paneel per jaar:

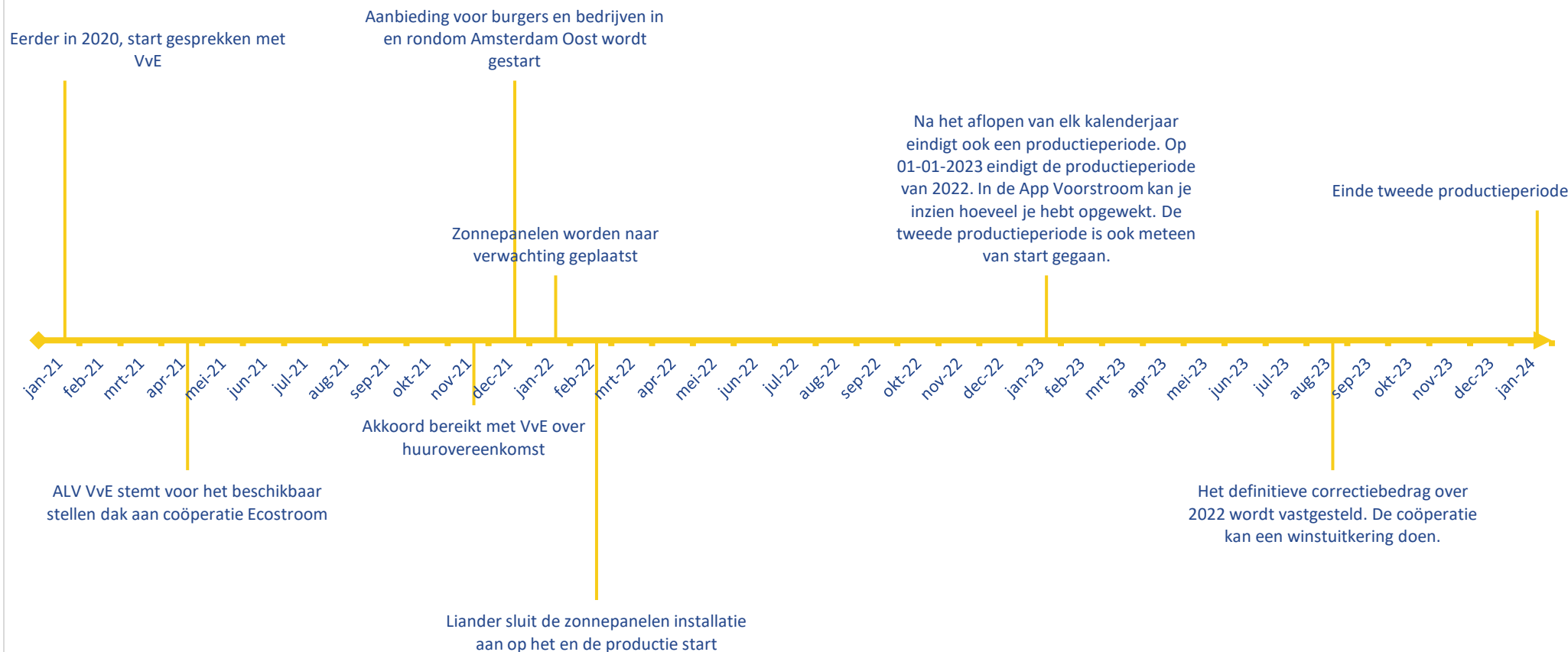
Onderdeel	Berekening	Prijs
Verkoop Stroom Greenchoice	(€0,05 * 2.480 kWh)	€124,00
Subsidie (SCE):	(€0,112 * 2.480 kWh)	€277,76
Kosten	(€10,- * 8 participaties)	- €80,-
Totaal		€321,76

Een rekenvoorbeeld in het gunstige scenario met 327 kWh per paneel per jaar:

Onderdeel	Berekening	Prijs
Verkoop Stroom Greenchoice	(€0,20 * 2.616 kWh)	€523,20
Subsidie (SCE):	(€0,02 * 2.616 kWh)	€52,32
Kosten	(€15,- * 8 participaties)	- €120,-
Totaal		€455,52,-

Tot slot is het ook belangrijk om er van bewust te zijn wanneer rendementen worden uitbetaald. Na afloop van elk productiejaar wordt doorgaans in augustus het definitieve correctiebedrag bekend gemaakt. Op dat moment kan de coöperatie exact bepalen wat de opbrengst van het voorgaande jaar was. Er wordt dan besloten om rendement uit te keren en/of een deels op de balans te reserveren. Een schematische tijdlijn van het project is te vinden op de volgende pagina.

Tijlijn Flevopark Ecostrroom

Mogelijke scenario's na 15 jaar:

In de rendementsberekening houden we rekening met toepassing van de SCE subsidie voor een periode van 15 jaar doordat het Rijk de subsidie voor deze periode heeft gegarandeerd. Elk nieuwe project mag dus gegarandeerd 15 jaar gebruik maken van deze regeling. Na deze periode zijn er drie mogelijkheden.

- A. De subsidiestroom wordt na 15 jaar opgeschort. De panelen blijven wel eigendom van de coöperatie en de leden ontvangen alleen nog de vergoeding voor de verkoop van de energie.
- B. De subsidiestroom wordt na 15 jaar opgeschort. De leden besluiten gezamenlijk om de gehele installatie te verkopen. De restwaarde wordt in een keer uitgekeerd aan de leden.
- C. De subsidiestroom wordt na 15 jaar opgeschort. Inmiddels zijn er panelen op de markt die zó goed zijn, dat de leden kunnen besluiten om de gehele installatie te vervangen met nieuwe panelen.

De panelen blijven in eigendom van de coöperatie tot anders wordt besloten door de leden.

Vanaf jaar één zal het bestuur jaarlijks de boekwaarde van de participaties bepalen. Doorgaans neemt de boekwaarde van een participatie met 20 euro per jaar af. Dit kan worden bijgesteld indien dat nodig is.

Doordat er verschillende scenario's zijn na 15 jaar, is het exact weten van de uiteindelijke restwaarde van een participatie na 15 jaar zal zijn niet mogelijk. Wel kunnen we inschattingen maken. Wanneer installatie direct verkocht kan worden aan de gebruiker van het pand, zal de restwaarde hoger liggen dan wanneer de panelen van het dak af moeten worden gehaald. De verwachte restwaarde van een participatie ligt, afhankelijk van de afspraken die gemaakt zijn met de dak-eigenaar, rond de €50,00 euro.

Het effectieve rendement

Het effectieve rendement van de panelen is dus ook afhankelijk van een aantal variabelen maar wordt als volgt ingeschat:

Bij een startvergoeding van €0,05 euro per kWh, een rendement van 90% per paneel en een prijsstijging van de energieprijzen van 1% per jaar zal gedurende 15 jaar naar verwachting een opbrengst van €566,47 euro genereren. Tel hierbij de restwaarde van ongeveer €50,- euro op en je komt op een totaalbedrag van €616,47 uit. Wanneer je hier de initiële investering van €350,- euro aftrekt zal je dus een bedrag van €266,47 euro overhouden. Als je dit bedrag vervolgens over een periode van 15 jaar verdeeld kom je uit op gemiddeld €17,76 euro winst per jaar. Als je dit bedrag vervolgens deelt door €350,00 euro kom je uit op een jaarlijks effectief rendement van 5,0%. Dat is veel beter dan een rente op de spaarrekening van een bank. Hierbij moet opgemerkt worden dat de variabelen natuurlijk gunstiger kunnen uitpakken. In hele goede jaren met veel zon wordt er veel meer dan 90% van het vermogen opgewekt. Ook kan de elektriciteitsprijs aanzienlijk stijgen zoals in het najaar van 2021 het geval was. Op de volgende pagina hebben we een schematische weergave van het verwachte effectieve rendement weergegeven van zowel een conservatief scenario als een gunstig scenario.

Schematische weergave verwacht effectief rendement:

Onderdeel	Conservatief Scenario	Gunstig Scenario
Verwachte opbrengst na 15 jaar	€ 566,47	€ 889,62
Verwachte restwaarde na 15 jaar	€ 50	€ 80
Totaal	€ 616,47	€ 969,62
Jaarlijks Effectief Rendement*	4,8%	11,80%

*Berekening = $(([\text{TOTAALBEDRAG}] - \text{€}350) / 15 \text{ jaar}) / \text{€}350 = \text{Jaarlijks Effectief Rendement}$

Door de vele variabelen die van invloed zijn op het effectieve rendement, waaronder de elektriciteitsprijs, de restwaarde, het weer, de technische kwaliteit van de panelen, en de positie van de panelen is het onmogelijk om met grote zekerheid te zeggen wat het uiteindelijk effectieve rendement precies zal zijn. Er kunnen dan ook geen rechten worden ontleend aan de berekeningen in dit informatiedocument. Het kan alleen als leidraad gebruikt worden om het rendement te voorspellen.

3.2. Financiële prognose van de coöperatie

Een projectcoöperatie geeft ongeveer 90% van de gelden die het met crowdfunding binnenhaalt uit aan de installatie. Zodra de installatie is geplaatst komt het project in de beheerfase terecht. In deze fase zijn uitgaven relatief beperkt.

De kosten die de coöperatie heeft worden gedekt door de opbrengst van de aan het net toegevoegde energie.

Kosten die de coöperatie heeft zijn de volgende.

- Huur dak
- Periodieke aansluitkosten
- Vastrecht
- Meetdienst
- Verzekeringen
- Administratie
- Onderhoud
- Managementkosten
- Voorstroom
- Opbouw reserve

Het resterende bedrag gaat terug naar de leden. Wel kan de coöperatie een voorziening treffen om slechtere jaren op te vangen.

3.3. Positieve invloeden op de financiële prognose van de coöperatie

Door schaalvoordeel en groei van de coöperatie worden een aantal kosten (relatief) lager. Inmiddels heeft Ecostrroom meer dan 20 coöperatieve projecten in beheer. Door groei is de verwachting dat er meer zal worden geautomatiseerd en dat daardoor nog verdere groei mogelijk is.

Met de nieuwe SCE subsidie geeft de overheid Investeringszekerheid geboden dat gedurende vijftien jaar het project rendabel zal zijn. Ook de stijgende energieprijis heeft een goede invloed op de financiële prognose van de coöperatie.

De zonnepanelen die worden geproduceerd worden ook steeds beter en de kosten gaan omlaag. De prijs per geplaatst vermogen daalt.

Daarnaast zijn er goedkope leenmogelijkheden vanuit lokale overheden, maar ook subsidies vanuit EU, nationale overheid en lokale overheden. Tot slot is het sentiment voor dit soort projecten erg goed waardoor er veel animo is voor crowdfunding.

4. Risicofactoren

Aan het gezamenlijk ondernemen in een energiecoöperatie zitten risico's verbonden. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste, bij de coöperatie bekende, risico's verbonden aan een investering in participaties beschreven. Geïnteresseerden adviseren we de inhoud van dit informatiedocument mee te nemen in hun overweging om deel te nemen.

Wanneer één of meerdere risico's tot uiting komen, kan dit een nadelig effect hebben op het rendement van de deelnemer waardoor er de kans bestaat dat de deelnemer hun investering deels of zelfs volledig zouden kunnen verliezen.

De belangrijkste op dit moment bij de coöperatie bekende risicofactoren zijn opgenomen in dit informatiedocument. Risico's en onzekerheden die op dit moment niet bij de coöperatie bekend zijn of onbelangrijk lijken te zijn, kunnen in de toekomst eveneens een nadelig effect hebben op het rendement van de participaties.

4.1 Risico's verbonden aan de coöperatie en haar onderneming

4.1.1. Risico dat de energiecoöperatie niet aan haar verplichtingen voldoet

Het risico bestaat dat de energiecoöperatie (tijdelijk) niet aan haar verplichtingen kan voldoen jegens schuldeisers.

Er kunnen verschillende redenen zijn waardoor de energiecoöperatie niet aan haar verplichtingen zou kunnen voldoen waaronder, maar niet beperkt tot, de volgende oorzaken.

De energiecoöperatie kan:

- i. materiële financiële verliezen ondervinden op door haar gedane investeringen;
- ii. door overheden en of dak-eigenaren gedwongen worden bepaalde investeringen af te staan, te beëindigen of op andere wijze uit te voeren of te delen; of
- iii. aansprakelijk worden gesteld door derden die claimen door toedoen van de energiecoöperatie schade te hebben geleden.

4.1.2. Risico van bedrijfsaansprakelijkheid

Het risico bestaat dat de energiecoöperatie aansprakelijk wordt gesteld door derden die claimen door toedoen van de energiecoöperatie schade te hebben geleden. Dit betekent dat indien dit risico zich voordoet, de energiecoöperatie onverwachte kosten zal moeten dragen om de betreffende partij(en) schadeloos te stellen.

Ten tijde van het schrijven van dit informatiedocument is de energiecoöperatie niet bekend met enige overheidsingrijpen, rechtszaken of arbitrage, hangend dan wel dreigend, welke een invloed van betekenis kunnen hebben of in een recent verleden hebben gehad op de financiële positie van de energiecoöperatie.

Daarnaast zijn de installaties die de energiecoöperatie exploiteert volledig verzekerd. Na oprichting heeft een coöperatie een bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering, deze wordt doorgaans verlengd.

4.1.3. Risico van faillissement van de energiecoöperatie

Het risico bestaat dat de energiecoöperatie om wat voor reden dan ook failliet verklaard wordt. Indien dit risico zich voordoet betekent dit dat de kans groot is dat deelnemers (een deel van) hun investering zullen verliezen. Dit risico wordt beperkt door het feit de bij aanvang van het project al duidelijk is wat de kosten precies zullen zijn en grotendeels wat de opbrengsten zullen zijn. Doordat de beheerkosten worden gedekt door de opbrengst van de verkochte energie is dit risico zeer beperkt. Er worden geen risicovolle investeringen gedaan.

4.1.4. Risico van stagnerende of dalende elektriciteitsprijzen

Het risico bestaat dat elektriciteitsprijzen in de toekomst stagneren of dalen. Aan de andere kant is het mogelijk dat kosten wel stijgen. Hierdoor zal de coöperatie minder inkomsten genereren en kan het dus ook minder uitkeren aan haar leden.

Het risico wordt beperkt doordat de afgelopen jaren telkens de elektriciteitsprijzen stijgen en met sluitende kolencentrales zal er eventueel capaciteit tekort ontstaan waardoor deze prijs verder zal stijgen. De verwachting is dat de financiële positie van de coöperatie als gevolg van stijgende energieprijzen zal worden versterkt.

4.1.5. Risico van stijgende kosten en dalende subsidies voor de coöperatie

Voor nieuwe projecten die de coöperatie ontwikkelt blijft het zaak om een goede kostenafweging te maken. De laatste jaren zien we een beweging waarbij de subsidie per opgewekte kWh langzaam worden afgebouwd per kWh maar de panelen door productverbetering steeds beter worden. Wel ontstaan er door onderbezetting steeds langere wachttijden bij het aansluiten van projecten.

4.2. Risico's met betrekking tot de ontwikkeling van een zonne-energieproject

4.2.1. Risico van een faillissement van de opdrachtnemer

De opdrachtnemer, de installateur, kan failliet gaan na het aannemen van een opdracht. Dit risico wordt afgedekt doordat er doorgaans in delen wordt betaald en dat de betreffende installateur keurmerken heeft zoals Zonnekeur en aangesloten is bij Techniek Nederland zodat we verzekerd zijn van kwaliteit.

4.2.2. Risico's van incidenten bij de ontwikkeling

Er zouden problemen kunnen ontstaan met het dak, of anderszins problemen bij de ontwikkeling van een zonne-energieproject. De coöperatie probeert alles voorafgaand zo goed mogelijk af te dekken door bijvoorbeeld een draagkrachtberekening uit te laten voeren.

4.2.3. Risico van te weinig deelnemers

De mogelijkheid bestaat dat bij aanvang van een project er te weinig interesse is vanuit het postcode gebied voor de ontwikkeling. Hierdoor kan het project stil te komen te liggen of helemaal worden beëindigd. Doorgaans is er in veel gebieden veel interesse en zijn er zelfs wachtlijsten.

4.3. Risico's verbonden gedurende de beheerfase van het zonne-energieproject

4.3.1. Risico dat de huurovereenkomst met de dak-eigenaar niet wordt voortgezet

Het risico bestaat dat de huurovereenkomst door de dak-eigenaar niet wordt voortgezet. Doorgaans sluiten we een overeenkomst van tien tot vijftien jaar af met een stilzwijgende verlenging van telkens vijf jaar.

4.3.2. Risico's dat lopende kosten stijgen

Het risico bestaat dat kosten voor beheer stijgen maar de opbrengsten niet toenemen. Denk hierbij aan toenemende verzekeringskosten, onderhoudskosten, etc.. De coöperatie probeert door middel van schaalvoordeel en groei dit risico zo veel mogelijk te beperken.

4.3.3. Risico van schade aan de installatie

Het risico bestaat dat er door onverwachte situatie schade ontstaat aan de installatie. Hierdoor kan de installatie gedeeltelijk of volledig niet produceren. Het risico bestaat ook dat de schade permanent is. De coöperatie dekt dit risico af door de installatie te verzekeren.

4.3.4. Risico van inkomstenderving

Het risico bestaat dat om een of andere reden inkomstenderving ontstaat. Een reden kan zijn, maar niet uitsluitend, dat er naast het gebouw waar de zonnepanelen liggen nieuwbouw wordt gepleegd. De coöperatie zal voorafgaand altijd controleren of er bouwplannen liggen maar kan dit niet geheel uitsluiten. Wanneer een dergelijk iets zich voordoet zal de coöperatie zich inspannen zodat de leden zo min mogelijk inkomstenderving lijden.

4.4. Risico's verbonden aan de participaties

4.4.1. Risico van beperkte verhandelbaarheid van de participatie

De participaties zijn niet verhandelbaar op een gereguleerde markt, beurs of vergelijkbaar platform. Tevens zijn de participaties enkel verhandelbaar met uitdrukkelijke toestemming van de energiecoöperatie. De participaties zijn dus beperkt verhandelbaar.

Het risico bestaat dat er mogelijk geen koper is voor de participaties als een deelnemer tussentijds om wat voor reden dan ook wil verkopen. Dat betekent indien dit risico zich voordoet een deelnemer niet op het door hem gewenste moment zijn participaties kan verkopen en gedwongen is deze langer dan gewenst aan te houden.

Het voorgaande betekent dat overdracht van een participatie gedurende de looptijd in de praktijk slechts beperkt mogelijk zal zijn waardoor moet worden uitgegaan van een investering voor de duur van de Looptijd (15 jaar).

Dit risico wordt beperkt doordat er bij alle projectcoöperaties een wachtlijst is met geïnteresseerde deelnemers en doordat de coöperatie ook bereid is participaties terug te kopen indien er echt geen nieuwe deelnemer te vinden is.

4.4.2 Risico van een wijziging in de regeling Subsidie Coöperatie Energie (SCE)

Het risico bestaat dat de overheid bepaalt de Subsidie Coöperatie Energie (SCE) aan te passen, vervangen of op te schorten. Er kunnen verschillende redenen zijn waardoor de overheid bepaalt de

regeling aan te passen, te vervangen of op te schorten waaronder, maar niet beperkt tot, de volgende oorzaken:

- i. Het aanpassen van het correctiebedrag in negatieve zin terwijl er een langdurig contract is met een energieafnemer voor een lagere prijs.

Hierdoor is het mogelijk dat de een deelnemer minder rendement behaalt op zijn participatie. Het risico wordt beperkt door het feit dat de overheid heeft gegarandeerd dat de regeling 15 jaar is gegarandeerd. Daarnaast zijn energiecoöperaties in het regeerakkoord van 2017 zeer positief benoemd en essentieel voor de transitie naar duurzame energie.

4.2.3. Risico van veranderde wet- en regelgeving

Het risico bestaat dat door jurisprudentie, wijziging van wet- en/of regelgeving of politieke besluitvorming in algemene zin de positie van de leden van de coöperatie kan wijzigen. Indien dit risico zich voordoet kan dan betekenen dat de energiecoöperatie en/of de leden hiervan nadelige financiële consequenties zouden kunnen ervaren.

5. Fiscale informatie

Dit hoofdstuk bevat algemene informatie over bepaalde Nederlandse fiscale aspecten van het houden van participaties door natuurlijke personen en rechtspersonen.

Geïnteresseerden wordt nadrukkelijk geadviseerd om de fiscale gevolgen van het aanschaffen en aanhouden van een participatie in zijn of haar specifieke geval af te stemmen met een belastingadviseur.

5.1 De energiecoöperatie

De energiecoöperatie Huygens Ecostrroom Coöperatief U.A., waar Flevopark Ecostrroom onderdeel van is, is een coöperatieve vereniging en gevestigd in Nederland en derhalve belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting en btw in Nederland. De leden zijn niet meer aansprakelijk dan hun initiële inleg. Vandaar de naam Uitgesloten Aansprakelijkheid (U.A.).

5.2. De coöperanten

Hieronder wordt kort toegelicht hoe deelname in dit project fiscaal invloed heeft op u als deelnemer.

5.2.1 Nederlandse particuliere coöperant

Bij een in Nederland wonende particuliere coöperant zal de waarde van een participatie in beginsel worden belast in de inkomstenbelasting in Box 3. De waarde van de participatie bestaat uit de boekwaarde van de van de participatie op 1 januari.

Vanaf 2017 wordt het rendement in box 3 afhankelijk gemaakt van de omvang van het vermogen. Afhankelijk van uw vermogen zal de waarde van de participatie in Box 3 per saldo belast worden tegen een effectief tarief variërend tussen de -0,01% (laagste schaal) en 5,53% (hoogste schaal) (tarief 2022).¹

¹ [Link naar belastingpercentages op vermogen en sparen 2022.](#)

5.2.2. Ondernemer/natuurlijk persoon

Indien de participatie tot het ondernemingsvermogen van de particuliere coöperant wordt gerekend of wordt aangemerkt als 'resultaat uit overige werkzaamheden', worden de met de participatie behaalde resultaten belast als inkomen uit werk en woning in Box 1. Dit inkomen is na toepassing van de winstvrijstelling belast tegen een progressief tarief van maximaal 49,50% (tarief 2022).²

5.2.3. Besloten Vennootschap

Indien de participatie door een besloten vennootschap (of een andere voor de vennootschapsbelasting belastingplichtige entiteit) wordt gehouden, zal de met de participatie behaalde resultaten in beginsel belast worden bij de besloten vennootschap tegen het vennootschapsbelastingtarief van maximaal 25,0% (tarief 2022).³

² [Link naar schijven inkomstenbelasting 2022.](#)

³ [Link naar schijven vennootschapsbelasting 2022.](#)

6. Deelname participaties

6.1. Inschrijvingsperiode

- Geïnteresseerden kunnen inschrijven op de participaties gedurende de Inschrijvingsperiode vanaf 1 december 2021 tot alle Participaties zijn vergeven. Voor het registreren van de inschrijvingen maakt de coöperatie gebruik van een ledenovereenkomst of de (online) acceptatie van de Voorwaarden van Lidmaatschap en de Voorwaarden van Participatie. Wanneer de ledenovereenkomst wordt getekend wordt de geïnteresseerde lid en neemt hij/zij dus participaties af. Wanneer de geïnteresseerde de Voorwaarden van Lidmaatschap en de Voorwaarden van Participatie (online) accepteert wordt de geïnteresseerde lid en neemt hij/zij participaties af. Op de website is het verloop en het eindresultaat van de inschrijvingsperiode te volgen.
- Ook is het mogelijk per mail of anderszins digitaal akkoord te geven op de Voorwaarden van Lidmaatschap (van de coöperatie) en de Voorwaarden van Participatie (in een project van een coöperatie).
- De mogelijkheid om in te schrijven wordt uitsluitend in Nederland aangeboden, aan in Nederland ingezetene personen en bedrijven.
- De minimale Inschrijving bedraagt twee participaties à €350,- (exclusief transactiekosten).
- Geïnteresseerden die zich willen inschrijven in een vol project kunnen op de wachtlijst worden genoteerd. Wanneer er om wat voor reden dan ook participaties vrij komen, zullen deze participaties eerst worden aangeboden aan de geïnteresseerden op de wachtlijst voor de dan geldende dagwaarde.

6.2. Inschrijvingsproces

Het inschrijven geschiedt online middels het invullen van het inschrijvingsformulier op de website.

- De geïnteresseerde geeft aan een inschrijving te willen doen door, op de betreffende online projectpagina waarop aanmeldformulier van de coöperatie staat, het formulier in te vullen en te verzenden.
- De geïnteresseerde geeft via het inschrijfformulier aan kennis genomen te hebben van het Informatiedocument en akkoord te zijn met de Voorwaarden van Lidmaatschap, de Voorwaarden van Participatie en eventueel ook het Huishoudelijk Reglement.
- Wanneer er voldoende participaties beschikbaar zijn, en er geen bezwaren zijn tegen de deelname van de geïnteresseerde, zal de geïnteresseerde een factuur per e-mail ontvangen of een iDeal betaling doen. Bij een kapitaalstorting van Geïnteresseerde aan de coöperatie wordt de geïnteresseerde daadwerkelijk lid van de coöperatie.
- Lid ontvangt alleen een factuur of de mogelijkheid om via iDeal te betalen wanneer de werkzaamheden van de realisatie van het project binnen drie weken starten, wanneer het project al is gerealiseerd of wanneer het project al tijden energie opwekt en er Participaties zijn vrijgekomen doordat een voormalig lid ze om wat voor reden dan ook heeft afgestaan.
- In geval van een voorinschrijving zal de geïnteresseerde 3 (drie) weken voorafgaand aan de werkzaamheden een factuur ontvangen of een mogelijkheid krijgen om een iDeal betaling te doen.

6.3. Herroeping

Herroeping van de deelname is mogelijk totdat de opdracht tot het plaatsen van de panelen formeel aan de installateur gegeven is. Wanneer de opdracht aan de installateur verstrekt is zal eerst gevraagd worden of de coöperant zijn/haar participaties kan overdragen aan een andere geïnteresseerde. Doorgaans zijn er wachtlijsten waardoor de coöperatie ook kan aanbieden om de participaties aan iemand anders op de wachtlijst aan te bieden.

6.4. Ingangsdatum

De ingangsdatum van de participatie is de datum waarop de installatie volledig is aangesloten aan het net en de productieperiode officieel van start is gegaan. Deze ingangsdatum wordt altijd via de nieuwsbrief gecommuniceerd en is terug te zien in de app Voorstroom.